
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

זכויות אדם, פמיניזם ושינוי חברתי - 54259

תאריך עדכון אחרון 19-02-2019

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי מגדר

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' דפנה גולן; עינת פוגל-ליון

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: einat.fogel-levin@mail.huji.ac.il
daphna.golan@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום טלפוני 02-5881398

מורי הקורס:
פרופ דפנה גולן

תאור כללי של הקורס:

מהן התובנות הפמיניסטיות השונות שהשפיעו על מאבקים לזכויות אדם ושינוי חברתי? מהם המרחבים החדשים שנוצרו בעשייה ובתיאוריה פמיניסטית והרחיבו את אפשרויות השינוי? נלמד מנשים בליבריה ובדרום אפריקה, מאתי חן מהמעברה, בלמידה הנשענת על הפדגוגיה הפמיניסטית של בל הוקס.

מטרות הקורס:

המטרה היא לאפשר לימוד משותף לסטודנטיות עם רקע בלימודי מגדר, המעונינות לשלב בין ידע תיאורטי בנושא זכויות אדם ופמיניזם לבין למידה מעשייה בנושאים אלו. סטודנטיות פעילות המעונינות בקבלת מלגה, נא לפנות לעוזרת ההוראה עינת במייל.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. הצגה בכיתה של נושא בתיאום מראש עם המרצה (30% מהציון).
2. כתיבת עבודה בסוף השנה הבוחנת שאלת מחקר שעלתה מהנושאים הנלמדים בקורס או ממהלך ההנחיה בכיתות בבתי הספר (60% מהציון).
3. השתתפות פעילה בשיעורים (10% מהציון).
4. סטודנטיות שמעונינות להגיש עבודת סמינר מתבקשות לתאם זאת מראש עם המרצה.

דרישות נוכחות (%) :

חובת נוכחות בכל השיעורים.

שיטת ההוראה בקורס: פדגוגיה פמיניסטית המשלבת בין לימוד טקסטים אקדמיים תיאורטיים לבין רפלקסיה ושיתוף של כל הסטודנטים בכיתה.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

- פדגוגיה פמיניסטית
- מתודולוגיה פמיניסטית
- בין הכחשה להתנגדות
- למידה מהצלחות של מאבקים לשינוי חברתי- המאבק הלהט"בקי
- נשים במלחמה
- מגדר ופיוס
- נושאים נוספים על-פי נושאי המחקר המועדפים על הסטודנטיות

חומר חובה לקריאה:

שיעור ראשון-13/03/2019- היכרות

- *And Still I Rise* - <https://www.poets.org/poetsorg/poem/still-i-rise>

שיעור שני- 20/03/2019- זכויות אדם: בין הכחשה לפעולה

- ההכרזה לכל באי העולם בדבר זכויות האדם, 1948.
- Cohen, Stanley (2001). *States of Denial: Knowing about Atrocities and Suffering*. Cambridge: Polity Press. Pp. ix-xiv (Preface), 1-20 (Chapter 1: The Elementary Forms of Denial).

שיעור שלישי- 27/03/2019- תיאוריות פמיניסטיות

- פרידן, בטי (2006 [1963]). הבעיה שאין לה שם (מתוך: המסתורין הנשי), עמ' 48-61. בתוך: באום, דלית, דלילה אמיר ואחרות (עורכות) (2006). ללמוד פמיניזם: מקראה - מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- לורד, אודרי (2006 [1979]). כלי האדון לעולם לא יפרקו את ביתו של האדון, עמ' 190-194. בתוך: באום, דלית, דלילה אמיר ואחרות (עורכות) (2006). ללמוד פמיניזם: מקראה - מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- גיליגן, קרול (2016). להצטרף להתנגדות. הוצאת הקיבוץ המאוחד. עמ' 41-65.
- Hooks, Bell (1994). "Teaching to Transgress: Education as the Practice of Freedom". Routledge, New York.

שיעור רביעי- 03/04/2019- מתודולוגיות במחקר פמיניסטי

- קרומר- נבו, מיכל וסידי, מירית (2014). "פמיניזם, כתיבה מחקרית ואחרות". מתוך הספר: מתודולוגיות מחקר פמיניסטיות. עורכות: מיכל קרומר נבו, מיה לביא- אג'אי, דפנה הקר. הקיבוץ המיוחד. עמ' 229-247.

שיעור חמישי- 10/04/2019- למידה מהצלחות של מאבקים לשינוי חברתי

- ספרן, ח. הרטל ר. ששון לוי א. (2016). היסטוריה לסבית מקומית: פעילות, מאבקים והישגים. זכויות הקהילה הגאה בישראל. עמ' 45-79.
- טריגר צבי (2016). תאוריות פמיניסטיות וזכויות להטביות. זכויות הקהילה הגאה בישראל.

שיעור שישי- 01/05/2019- הצגות נושאים למחקר פמיניסטי

הצגות ראשי פרקים ושאלות מחקר של סטודנטיות.

שיעור שביעי- 15/05/2019- הפער בין השפה המשפטית לשפה של פגיעה מינית

- חוק למניעת אלימות במשפחה, התשנ"א-1991.
- קמיר, אורית (2008). "החוק הישראלי למניעת הטרדה מינית- איפה אנחנו במלאת לא עשור?". משפט ועסקים. עמ' 9-73.

שיעור שמיני- 22/05/2019- נשים עושות שלום? דוגמאות מהעולם

נראה יחד את הסרט הזה בכיתה ואז נערוך עליו דיון קצר:
Pray the Devil Back to Hell <http://hufind.huji.ac.il/Record/HUJ001729744>

שיעור תשיעי- 29/05/2019- מגדר ופיוס

- החלטה 1325
- <http://www.justice.gov.za/trc/special/index.htm#wh>
- Kusafuka, Ayumi. "Truth commissions and gender: A South African case study."

- Gobodo-Madikizela, Pumla. *Women's contributions to South Africa's truth and reconciliation commission*. New York: Hunt Alternatives Fund, 2005
- McKay, Susan. "Gender justice and reconciliation." *Women's Studies International Forum* 23.5 (2000): 561-570
- Graybill, Lyn. "The contribution of the truth and reconciliation commission toward the promotion of women's rights in south africa." *Women's studies international forum* 24.1 (2001): 1-10
- Goldblatt, Beth and Sheila Meintjes. *Gender and the Truth and Reconciliation Commission: Submission to the Truth and Reconciliation Commission*, 1996

שיעור עשירי- 05/06/2019- שיעור על-פי דרישה.

שיעור אחד-עשר- 12/06/2019- שיעור על-פי דרישה.

שיעור שניים-עשר- 19/06/2019- הצגות סטודנטיות.

שיעור שלושה-עשר- 26/06/2019- סיכום.

חומר לקריאה נוספת

- אלקרינאוי, עליאן (1999). טיפול נפשי רגיש-תרבות בחברה הערבית. בתוך: רבין, קלייר (עורכת). להיות שונה בישראל: מוצא עדתי ומין בטיפול בישראל, עמ' 65 - 81. תל אביב: הוצאת רמות - אוניברסיטת תל-אביב.
- אצקסון, תמר. השיח על מין ומיניות בין בני נוער ובבתי ספר בישראל. עתיד להתפרסם בתוך: גולן, דפנה (עורכת). פדגוגיה פמיניסטית: למידה מתוך עשייה בשותפויות אקדמיה-קהילה (קובץ בהכנה).
- ארנרייך, ברברה (2004). כלכלה בגרוש: איך (לא) להצליח באמריקה. תל אביב: בבל.
- ברקוביץ, ניצה (2003). גלובליזציה של זכויות אדם ושל זכויות נשים: המדינה והמערכת הפוליטית העולמית. תיאוריה וביקורת 23, עמ' 13 - 48.
- גולן-עגנון, דפנה (2002). איפה אני בסיפור הזה? ירושלים: כתר. עמ' 43-63, 75-94.
- גיליגן, קרול (1995 [1982]). בקול שונה: התיאוריה הפסיכולוגית והתפתחות האשה. תל אביב: ספריית פועלים. עמ' 9 - 48.
- גיליגן, קרול (2006). הולדת העונג. תל אביב: הוצאת משכל.
- דהאן-כלב, הנרייט (1999). פמיניזם בין מזרחיות לאשכנזיות. בתוך: יזרעאלי, דפנה ואחרות (עורכות). מין, מגדר, פוליטיקה, עמ' 217 - 266. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- בתוך: באום, דלית, דלילה אמיר ואחרות (עורכות) (2006). ללמוד פמיניזם: מקראה - מאמרים ומסמכי יסוד במחשבה פמיניסטית. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד:
- 357-375. 'עמ, החדשה המסטיסה - La Frontera / הגבול אזור. (1987 [2006] גלוריה, אנזלדואה ס
- 443- 476. 'עמ, נחשבים גופים. (1993 [2006] ודית'ג, באטלר ס
- היסטורי למטריאליזם הקרקע הכשרת: הפמיניסטית המבט נקודת. (1983 [2006] ננסי, הרטסוק ס
- פמיניסטי, עמ' 195-222.
- 223- 243. 'עמ, נשים בין פוליטית סולידריות: אחיות. (1984 [2006] בל, הוקס ס
- ושיחים פמיניסטית הגות: מערביות עיניים תחת. (1988 [2006] טלפדה נדרה'צ, מוהנטי ס
- קולוניאליים, עמ' 415-442.
- 376-414. 'עמ, "הפטריארכיה תחת הנאה": ושיטה פורנוגרפיה, מיניות. (1990 [2006] קתרין, מקינון ס
- 414.
- הוקס, בל (2002). פמיניזם זה לכולם: פוליטיקה מכל הלב. חיפה: פרדם הוצאה לאור. עמ' 46 - 56.

- חסן, מנאר (1999). הפוליטיקה של הכבוד: הפטריארכיה, המדינה ורצח נשים בשם כבוד המשפחה. בתוך: יזרעאלי, דפנה ואחרות (עורכות). מין, מגדר, פוליטיקה, עמ' 267 - 305. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד.
- ינאי, ניצה ואריאלה פרידמן (1995). זהות וג'נדר: מהות פסיכולוגית או שיח תרבותי? פסיכולוגיה ה' (1), עמ' 7 - 15.
- לבנת, יובל (1997). אונס, שתיקה, גבר, אישה (על יסוד אי-ההסכמה בעבירת האונס). פלילים ו', עמ' 187 - 233.
- לוי, רני (2003). תקיפה מינית של גברים. <http://www.hebpsy.net/articlePrintMode.asp?id&eq;103>
- לרר, שירה ותמר אצקסון. "לבד בכיתה": האתגרים הניצבים בפני אנשי החינוך בהתמודדות עם תופעת הפגיעה המינית בבתי הספר. עתיד להתפרסם בתוך: גולן, דפנה (עורכת). פדגוגיה פמיניסטית: למידה מתוך עשייה בשותפויות אקדמיה-קהילה (קובץ בהכנה).
- פוגץ, דנה (2007). "ברצון שניהם ובשמחתם" - אינוס בידי בן זוג והתוויית גבולות המשפט הפלילי בחברה משתנה. בתוך: ברק-ארז, דפנה, שלומית יניסקי-רביד, יפעת ביטון ודנה פוגץ' (עורכות). עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם, עמ' 501 - 544. קריית אונו: נבו הוצאה לאור.
- פירסט, ענת ומיכל אגמון-גונן (2007). המכונית שווה יותר?! הענישה בעבירות אלימות נגד בנות זוג. בתוך: ברק-ארז, דפנה, שלומית יניסקי-רביד, יפעת ביטון ודנה פוגץ' (עורכות). עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם, עמ' 545 - 582. קריית אונו: נבו הוצאה לאור.
- פרידמן, אריאלה (1996). באה מאהבה: אינטימיות וכוח בזהות הנשית. תל אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד. עמ' 15 - 35.
- קליין, אסתר (2000). תהליכים של הבניית מגדר בבתי-ספר. בתוך: שלסקי, שמחה (עורך). מיניות ומגדר בחינוך, עמ' 113 - 134. תל אביב: הוצאת רמות - אוניברסיטת תל-אביב.
- קמיר, אורית (1999). כבוד האישה ושוויונה. ירושלים: משרד החינוך, התרבות והספורט.
- קמיר, אורית (2002). פמיניזם, זכויות ומשפט. תל-אביב: האוניברסיטה המשודרת. עמ' 17 - 60, 198 - 205, 110 - 89.
- קסן, לאה (2000). ה"עצמי המורחב" בסיפורי חיים של נשים מוכות וגברים אלימים. חברה ורווחה כ' (2), עמ' 129 - 157.
- רימלט, נויה (2007). על משפט, פמיניזם ושינוי חברתי: החוק למניעת הטרדה מינית כמקרה לדוגמה. בתוך: ברק-ארז, דפנה, שלומית יניסקי-רביד, יפעת ביטון ודנה פוגץ' (עורכות). עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם, עמ' 985 - 1011. קריית אונו: נבו הוצאה לאור.
- שחר, אילת (1993). מיניותו של החוק: השיח המשפטי בנושא האונס. עיוני משפט י"ח (1), עמ' 159 - 199.
- שלהוב-קיבורקיאן, נאדירה (2007). כשחוקים הם כלי לדיכוי: השיח הנוגד של נשים פלסטיניות ומדיניות הריסת הבתים. בתוך: ברק-ארז, דפנה, שלומית יניסקי-רביד, יפעת ביטון ודנה פוגץ' (עורכות). עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם, עמ' 463 - 500. קריית אונו: נבו הוצאה לאור.
- שלהוב-קיבורקיאן, נאדירה (1998). תגובה על אירוע של התעללות מינית בילדה בחברה הפלשתינית: הגנה, השתקה, הרתעה או ענישה. פלילים ז', עמ' 161 - 195.
- תירוש, יופי (2001). "סיפור של אונס, לא יותר": על הפוליטיקה של ייצוג טקסטואלי בע"פ 3031/98 מדינת ישראל נ' דן שבתאי. משפטים ל"א (3), עמ' 579-622.
- Belenky, Mary Field, Blythe Mcvicker Clinchy, Nancy Rule Goldberger, and Jill Mattuck Tarule (1997). *Women's Ways of Knowing: The Development of Self, Voice, and Mind* (10th Anniversary Edition). New York: Basic Books. Pp. 23-152, 214-229.
- Bhana, Deevia, Naydene de Lange, and Claudia Mitchell (2009). *Male Teachers Talk about Gender Violence: "Zulu Men Demand Respect"*. *Educational Review* 61 (1), pp. 49-62.

-
- Brown, Wendy (2002). *Suffering the Paradoxes of Rights*. In: Brown, Wendy and Janet Halley (eds.). *Left Legalism/Left Critique*, pp. 420-434. Durham: Duke University Press.
 - Casey, Erin A. et al. (2013). *Context, Challenges, and Tensions in Global Efforts to Engage Men in the Prevention of Violence against Women: An Ecological Analysis. Men and Masculinities*, published online before print, January 2013, doi:10.1177/1097184X12472336 .
 - Cohen, Stanley (2001). *States of Denial: Knowing about Atrocities and Suffering*. Cambridge: Polity Press. Pp. ix-xiv, 1-20.
 - De Lange, Naydene, Claudia Mitchell and Deevia Bhana (2012). *Voices of Women Teachers about Gender Inequalities and Gender-Based Violence in Rural South Africa*. *Gender and Education* 24 (5), pp. 499-514.
 - Dunne, Mairead, Sara Humphreys, and Fiona E. Leach (2006). *Gender violence in schools in the developing world*. *Gender and Education* 18 (1), pp. 75-98.
 - Ensler, Eve (2001). *Necessary Targets: A Story of Women and War* (New York: Villard).
 - Estrich, Susan (1986). *Rape*. *The Yale Law Journal* 95 (6), pp. 1087-1184.
 - Harding, Sandra (1987). *The Curious Coincidence of Feminine and African Moralities: Challenges for Feminist Theory*. In: Feder Kittay, Eva and Diana T. Meyers (eds.). *Women and Moral Theory*, pp. 296-315. Totowa, NJ: Rowman & Littlefield.
 - Held, Virginia (1987). *Feminism and Moral Theory*. In: Feder Kittay, Eva and Diana T. Meyers (eds.). *Women and Moral Theory*, pp. 111-128. Totowa, NJ: Rowman & Littlefield.
 - Jasinski, Jana L. (2001). *Theoretical Explanations for Violence against Women*. In: Renzetti, Claire M., Jeffrey L. Edleson, and Raquel Kennedy Bergen (eds.). *Sourcebook on Violence against Women*, pp. 5-21. Thousand Oaks, CA: Sage.
 - Kolbenschlag, Madonna (1988). *Kiss Sleeping Beauty Goodbye: Breaking the Spell of Feminine Myths and Models*. San Francisco, CA: Harper & Row.
 - Leach, Fiona E. and Claudia Mitchell (eds.) (2006). *Combating Gender Violence in and around Schools*. Stoke on Trent: Trentham.
 - Levitt, Peggy and Sally Engle Merry (2009). *Vernacularization on the Ground: Local Uses of Global Women's Rights in Peru, China, India and the United States*. *Global Networks* 9 (4), pp. 441-461.
 - Merry, Sally Engle (2006). *Human Rights and Gender Violence: Translating International Law into Local Justice*. Chicago: University of Chicago Press.
 - • Merry, Sally Engle (2009). *Gender Violence: A Cultural Perspective*. Oxford: Wiley Blackwell.
 - Merry, Sally Engle, Peggy Levitt, Mihaela Șerban Rosen, & Diana H. Yoon (2010). *Law from Below: Women's Human Rights and Social Movements in New York City*. *Law & Society Review* 44 (1), pp. 101-128.
 - Oakley, Ann (1997). *A Brief History of Gender*. In: Oakley, Ann and Juliet Mitchel (eds.). *Who's Afraid of Feminism? Seeing Through the Backlash*, pp. 29-55. New York: The New Press.
 - Ogundipe-Leslie, 'Molara (1993). *African Women, Culture and Another Development*. In: James, Stanlie M. and Abena P. A. Busia (eds.). *Theorizing Black Feminisms: The Visionary Pragmatism of Black Women*, pp. 102-117. London and

New York: Routledge.

- Oliver, E., M. Soler and R. Flecha (2009). *Opening Schools to All (Women): Efforts to Overcome Gender Violence in Spain*. *British Journal of Sociology of Education* 30 (2), pp. 207-218.
- Palestinian Non-Governmental Organization Against Domestic Violence Against Women (Al Muntada) (2007). *Crimes of Women's Killing in Palestine in the period 2004-2006*. Jerusalem: The author.
- Sawa - *All the Women Together Today and Tomorrow* (2008). *Trafficking and Forced Prostitution of Palestinian Women and Girls: Forms of Modern Day Slavery: A Briefing Paper*. Jerusalem: The author.
- Shalhoub-Kevorkian, Nadera (2009). *Militarization and Violence against Women in Conflict Zones in the Middle East: A Palestinian Case-Study*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Walby, Sylvia (1996). *Woman and Nation*. In: Balakrishnan, Gopal (ed.). *Mapping the Nation*, pp. 235-254. London and New York: Verso.
- Walker, Lenore E. A. (2000). *The Battered Woman Syndrome* (2nd ed.). New York: Springer Publishing Company.

Films:

- Duma. Director: Abeer Zeibak Haddad, 2011, 55 minutes.
- Maria's Grotto. Director: Buthina Canaan Khoury, 2007, 52 minutes.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 20 %
השתתפות 10 %
הגשת עבודה 70 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות:

מטלות והערכת הקורס:

1. הצגה בכיתה של נושא בתיאום מראש עם המרצה (20% מהציון).
2. כתיבת עבודה בסוף השנה הבוחנת שאלת מחקר שעלתה מהנושאים הנלמדים בקורס או ממהלך ההנחיה בכיתות בבתי הספר (70% מהציון).
3. השתתפות פעילה בשיעורים (10% מהציון).

